

CÍSAŘŮV BRATR

Pod vlídným dohledem pana Vojtího Kuby ze Sychrova, který stále více přivýkal myšlence, že se mu v něm vrátil jeho syn, rozsápaný kancem, strávil Petr na srpnovské pevnosti téměř patnáct měsíců, a vskutku, jak pan Vojtí bystře postřehl, čas se tu vlekl pomalu a současně ubíhal závratně rychle. Dny nebraly konce a jeden byl jako druhý, ale když se Petr v rozpomínkách ohlédl nazpět, měl dojem, že celý jeho pobyt na Srpnu proběhl v mžiku, kdy se neustále – což vskutku činíval – procházel po hradbách, těše se ze znamenité vyhlídky, anebo když bez přetržení – což také dělával – seděl v knihovně a louskal rytířské romány a memoáry znamenitých mužů, mimo jiné i Paměti slavného sochaře a zlatníka Benvenuto Celliniho, které ho mimořádně zaujaly z toho prostého důvodu, že dobrý hrabě Gambarini byl vlastníkem Mistrovy proslulé lovecké pušky, anebo kdy napořád hrál s panem Vojtím šachy a za teplých večerů s ním sedával na východní baště a při džbánku dobrého bílého vína mu povídal chytrosti a moudrosti, jež si pan Vojtí horlivě zapisoval. Srpnovský purkrabí byl velmi zvědavý, velmi chtivý poučení, i využíval v plné míře bohatství vědomostí, jež si jeho mladý vězeň přinesl z jezovitské školy. Tak například jednou se ho otázal, že je-li pravda to, co se tvrdí v poslední době, že totiž slunce se neotáčí kolem země, nýbrž naopak země se otáčí kolem slunce, jakpak se to rýmuje s onou pasáží v bibli, v níž se praví, že Jozue poručil slunci, aby se zastavilo?

„Já nevím,“ řekl Petr, „já jsem tam tenkrát, když Jozue bojoval proti Amorejským, nebyl.“

Pan Vojtí se po této odpovědi dal do smíchu a smál se dlouho.

„Ale vážně,“ řekl pak, „jak to vysvětlíte, že v bibli, v níž jak známo je jen a jen pravda, stojí psáno, že se zastavilo slunce, a ne že se zastavila země?“

Na to řekl Petr k pohoršenému údivu pana Vojtího, který dosud nikdy neslyšel něco tak smělého, že si naprosto není jist, že v bibli je psána jen a jen pravda, ale zajímá-li se pan Sychrovský o onu zmínku o zastaveném slunci, ať si uvědomí, že i kdyby teorie o otáčení země kolem slunce došla všeobecného uznání, takže nikdo by nepochyboval o její správnosti, lidé přece nepřestanou říkat, že slunce vychází nebo zapadá, protože jak to říci jinak? Že se naše polovina zeměkoule přichýlila k slunci nebo že se od něho odchýlila? Tak přece nelze mluvit. Takže pan Vojtí klidně může, když mu na tom tolik záleží, považovat slova „i zastavilo se slunce“, jež čteme v knize Jozue, kapitola desátá, verš třináctý, za prostou hovorovou nepřesnost.

„Rozumím, výborně tomu rozumím,“ na to pan Vojtí radostně. „Byla to tedy země, která se zastavila, ale protože toto zastavení země působilo dojemem, jako by se bylo zastavilo slunce, v bibli se krátce a pro větší názornost praví, že se zastavilo slunce.“

„Ne, ani země se nezastavila,“ řekl Petr a pokračoval, tázaje se pana Vojtího, dovede-li si představit, co by se stalo, kdyby země najednou znehybněla? Což neviděl nikdy, co se přihodí, když děvečka, nesoucí podnos s nádobím, přeruší svou rychlou chůzi a najednou zůstane stát? Zastavila se na místě pouze ona, ale nádoby pokračuje v pohybu a z jejího tácu, jež ona pevně drží v ruce, odletí. Podobně by odletělo všechno, co na světě jest, kdyby se země na jeden ráz zastavila – Jozue by odletěl, vymrštěn se svými vojáky do prostoru, a s ním by odletěli králové amorejští a město Gabaon by odletělo a odletěly by stromy a zvěř, a řeky a moře by se vyprázdnily na jeden ráz. Ach nikoli, nic takového se nestalo.

„Co se tedy stalo?“ tázal se pan Vojtí zmaten. „Nezastavilo se slunce, nezastavila se ani země – čemu tedy máme věřit, když ani na bibli není spolehnutí?“

„Vlastnímu rozumu je třeba věřit,“ řekl Petr. „Písmo se nesmí vykládat doslova a otrocky, biblické texty je třeba chápat metaforicky a se zrníčkem soli, a okolnost, že církev se tomu požadavku brání a trvá na svých puntičkářských výkladech, je zločinná hloupost, která nám přivodila více bídy a utrpení než mor a neštovice a všechny jiné metly lidstva dohromady. Nezastavilo se slunce, protože slunce stojí, a proto se zastavit nemůže, nezastavila se země, protože by to mělo nepředstavitelné následky – co se tedy zastavilo? Zastavil se čas, vážený pane Sychrovský, a i ten čas se zastavil pouze zdánlivě a jen díky tomu, že Jozue se svým vojskem vyvinul válečnou činnost tak horlivou a vášnivou, že za kratičkou dobu, řekněme za několik minut, pobil více nepřátel, než kolik jich lze při rozvázném vedení války pobít za celé hodiny. A protože plynutí času měříme zdánlivým pohybem slunce, biblický kronikář napsal, že se zastavilo slunce. Kdyby lidé dovedli takto uvažovat, byl by pokoj a klid, a Giordano Bruno nemusil být upálen a protestanti a katolíci by mohli složit zbraně a lidstvo, po staletí soužené náboženskými boji, by se mohlo zabývat vážnějšími a užitečnějšími otázkami a zájmy.“

Co se takto zabávali, v zemi se přiházely události nedobré a pohnuté, takže hrad Srpno, ponurý a neblahé pověsti, se paradoxně stal ostrovem poklidu a míru uprostřed rozbouřeného moře. Podle zpráv a pověstí, jež přinášeli náhodní návštěvníci hradu, císař prý v posledním roce žalostně sešel na ducha a dopouštěl se činů, jež se přičily zdravému rozumu a nutně směřovaly k tragickým koncům. Tak prý mimo jiné povolal do Čech na svou obranu cizí žoldnéře, a ti, když nedostali

plat, se odškodňují rabováním vesnic a i celých měst. Jednou pak v prosinci, v podvečer zapršeného, ale dosti teplého dne, objevil se na Srpnu toulavý muzikant, veliký umělec, neboť dovedl hrát současně na pět nástrojů, na brumajzl, kobzu, loutnu, bubínek a triangel, jež obsluhoval rukama, nohama a hubou, a že prý císař zešlél a dal všem dvořanům vypíchat oči a vytrhat jazyky.

Den nato přijel kupec, který potvrdil, že události, k nimž došlo nahoře, jsou otřesné a ohromující a veliké, ale zběhly se venkoncem jinak a poklidněji, než jak by tomu chtěla lidová fáma, bez vypichování očí a trhání jazyků: císař prostě abdikoval a uchýlil se na odpočinek a povolal svého bratra, aby se ujal žezla. Ale vandrovní dráteník, jeden z těch, již svého času kupovali od pana Janka jeho výtečný tmel na spravování hrnců, přinesl úžasný detail této abdikace: císař prý nejprve dal zbourat celý Pražský hrad včetně chrámu svatého Víta. Takové řeči se množily a množily, až pan Vojtí, starostný trojúhelníček na čele, kázal sedlat a vydat se do sídelního města, aby se poptal, co na tom všem je pravdy.

Vrátil se po čtyřech dnech, silně rozrušen. Jak se ukázalo, zprávy, jež pronikly na Srpno, byly zveličené a pokroucené, ale zrno pravdy v nich bylo, a Petra prý jistě bude zajímat, že neblahé události, které se v Praze zběhly, nejsou bez souvislosti s jeho vlastním příběhem, přesněji s příběhem jeho zesnulého otce. Jakže se jmenovala ta prokletá věc, kterou císař vyžadoval od pana Janka a již pan Janek odmítal mu vydat tak úporně, že se raději zabil, než aby se k tomu dal donutit?

„Kámen mudrců,“ řekl Petr.

Ale ovšem, Kámen mudrců. Nuže císař od smrti pana Janka nepřestal ten Kámen hledat, kteréžto hledání bylo spojeno se silnou činností destrukční. Domek pana Janka, Petrova otce, dal prý rozmetat tak důkladně, že z něho zbyla jen hromada kamení, a i ty kameny kázal jeden po druhém rozříznout vejpůl, není-li něco schováno uvnitř, a stromy v zahradě dal ne pokácet, ale vytrhat s kořeny, a zahrádku samu rozvrzat do hloubky čtyř loktů, to ovšem jen z doslechu, protože dnes už tam stojí zbrusu nový dům – když se totiž nic nenašlo, ta hromada rozbitých kamenů a dlaň rozryté půdy byla prodána v dražbě na úhradu páně Jankových dluhů. Pana Vojtího to zajímalo, neboť se to nepřímou týká jeho milého Petra, a proto se o tom informoval tak podrobně. A císař, velkorysý hledatel, dal propátrat a zpustošit i hřbitůvek, kde byla pochována páně Jankova žena, a kázal zbourat kostel Panny Marie Orodovnice, v němž se pan Janek podle doslechu nedlouho před svou smrtí zúčastnil ranní mše, a hospodu, do níž si po té mši zašel na pivo. Jak se zdá, císař si vytvořil celou síť špehů, kteří pátrali po každém kroku, jež pan Janek v posledních dnech svého života, před svým

uvězněním, učinil, nu a když kterýsi horlivec císaři vyjevil, že pan Janek těsně před tím, než se k němu dostavil k slyšení, byl viděn v chrámu svatého Víta, císař tam ihned vyslal tlupu svých pátračů a ti se pod jeho osobním dohledem jali chrám ničit, trhat kamennou podlahu, otvírat hrobky, bourat oltáře a varhany a kazatelny a podobně. Kostelníka, který se tomu postavil na odpor, dal císař zavřít do věže, a pak do té věže putovali všichni, kdo se odvážili špetnout slůvko na protest proti tomu řádění. Zda přitom někomu byl vytržen jazyk nebo byly vypíchány oči, pan Vojtí neví, jisto však je, že život na pražském dvoře se stal nesnesitelným, než přispěchal na pomoc narychlo přivolaný císařův bratr, který tou dobou dlel nedaleko, v Olomouci na Moravě. Teprve on nešťastného šilence zneškodnil, posadiv ho do věže, a současně pustil z věže na svobodu všechny vězně, neboť to byli vesměs lidé nevinní, uvržení do žaláře jen z rozkazu císaře a jeho milců, bez řádného soudu.

Když toto uslyšel, pan Vojtí si prý řekl, že je dobře kout železo, dokud je žhavé, a promluvit s novým vládcem, dokud ho neomrzí jeho dobročinnosti a spravedlnosti a křivd napravování. Bylo mu čekat dva dny a dvě noci, než se k němu dostal, neboť lidí, jež osvítila tatáž myšlenka, bylo velmi mnoho, ale výsledek, jehož dosáhl, je skvělý: císařův bratr vlastní nejvyšší rukou vystavil pro Petra Kukaně z Kukaně propouštěcí dekret, k němuž přidal sáček dukátů Petrovi na odškodněnou.

„To tedy znamená, Petře, že se rozejdeme,“ řekl pan Vojtí pohnut. „Jdi, chlapče, jsi svobodný. Rve mi to srdce, protože jsem si na tebe až příliš zvykl, ale co dělat, přece si tě tu nenechám jako opici v kleci jen pro své potěšení. Budu na tebe vzpomínat, hlavně když vstoupím do tvého pokoje s parůžky a do knihovny, kterou jsi tak hezky rozsortýroval, a ty si možná na mne taky někdy vzpomeneš.“

„I mně je těžko u srdce, drahý pane Vojtí,“ řekl Petr, „protože vím, že ať půjdu kam půjdu a obrátím se kam se obrátím, nikde nepotkám člověka, jako jste vy, který dovedl způsobit, že z vězení odcházím s jistým pocitem smutku. Mějte za to můj vděk a díky, a ať příznivé události, k nimž došlo, se příznivě projeví i ve vašem životě.“

„I což, já v žádné trvale příznivé obraty nevěřím,“ řekl pan Vojtí. „Každé nové koště dobře mete, ale až se císařův bratr u nás okouká a otrká, začne trojčit možná hůř, než jak trojčil tamten, a věž dostane nové osazenstvo a noví milcové se uvelebí u trůnu a budou chlamstat a chramstat a cucat a tloustnout, a všechno pojedou po starém.“

Předal pak Petrovi dukáty, jež pro něho vyfasoval, podaroval ho pěknou klisnou, lehkou, ale pevnou drátěnou košilí, kordem a dvěma ostře nabitými

bambitkami, a Petr se vydal na cestu, sledován dvěma páry usazených očí, pana Vojtího a Barušky, hezounké děvečky, jež kromě toho, že mu drbala záda, ho po celou dobu jeho pobytu na Srpnu i jinak ochotně a v plné míře svých nemalých možností utěšovala v jeho neštěstí.

Ujížděl ku Praze lehce a ostře, jako by chtěl – a vskutku to do značné míry chtěl – aspoň zčásti nahradit čas, kdy lidstvo bylo zbaveno jeho, Petrovy účasti na svém zmateném dění, ovšem právě to bylo znakem zmatenosti onoho dění, že to byl zrovňinka on, mladý muž, nadaný, jak o tom nepochyboval, veškerými talenty. A hlavně charakterem, před jehož ryzostí sama hrabata smekala klobouk v němž účtě, kdo byl nucen patnáct měsíců prašivět na venkovské tvrzi, namísto aby špl výt a výt na své skvělé dráze za úspěchem a mocí, která mu – ani o tom nepochyboval – byla předurčena. Ale nic není ztraceno, ani zdaleka ne. V Praze je, jak lze předpokládat, zmatek a chaos a je tam bezpochyby všechno jiné, než jaké to bylo před jeho zatčením, ale když je člověku osmnáct let, nedělá si hlavu s takovými detaily, ať se tam stalo co se stalo, myslil si, někdo z jeho starých příznivců a známých jistě zůstal na svém místě, a dál se uvidí.

Projížděl právě hustým a černočerným lesem, když zaslechl zvuk četných kopyt, blížící se proti němu od Prahy. Před zákrutem cesty opatrně ustoupil do houští a čekal, kdo to bude, zda bandité, či lidé počestní, až uviděl něco, nad čím mu srdce poskočilo, totiž člověka, na nějž právě myslil, když si říkal, že v Praze určitě někdo z jeho starých příznivců zůstal na místě, útlého, postaršího, s bílými vlasy nakadeřenými na spáncích, slovem hraběte Gambariniho, jemuž vděčil za všechno, co dosud zažil krásného a velikého a nadějného, a vedle něho Giovanniho, který – až na tu svou slámově plavou čupřinu – v posledním čase, co ho neviděl, tolik přišel do otcovy podoby, že to bylo až napodiv. Jeli pomalu, krokem, zasmušile, za nimi se kýval dvojspřežný kočár, těžce naložený tlumoky a vaky a pytli a bednami, řízený klímajícím kočím, který seděl na podsedním koni, a provázený šesti ozbrojenými muži na koních, všemi v červených uniformách či livrejích s nadutými rukávci, na levé paži ozdobenými znakem stříbrné obrněné nohy mezi dvěma hvězdami na červeném poli a heslem *Ad summam nobilitatem intenti*. Hoj, to bylo to pravé setkání, to byla náhoda, dopuštěná nejmilostivějším pokynem Štěstěny, jenže proč, myslil si Petr trochu znepokojen, se hrabě vzdaluje od Prahy s veškerým svým služebnictvem? Neboť mezi muži, provázejícími kočár, byl i Matteo, vousatý portýr z Tarenta, který dříve zůstával vždy na svém místě, ať se dělo co se dělo, a též Johann, onen hubený krasavec se šístkami, který Petrovi

a Giovannimu svého času sbíral míčky, když hráli klasickou hru jménem *paume*, takto osobní *footman* hraběte.

Trvalo chvíli, než Giovanni uvěřil svým modrým kukadlům, že jezdec, který jim vyjel vstříc, je opravdu Petr. Oba přátelé si padli do náručí a hrabě, odměřeně se usmívaje, podal Petrovi svou jemnou, nažloutlou ruku.

„Petře, ty jsi ještě naživu?“ vykřikl Giovanni.

Hraběti Gambarinimu visela na rameni ona výtečná puška jménem *Broccardo*, již, jak pověděno, získal z pozůstalosti po *Benvenutovi Cellinim*, zřejmě se cestou bavil lovem, neboť pod nohama jeho koně rejdl malý, ale výbušně čiperný křepelák a při sedle mu visela kožená lovecká taška, z níž čouhaly mdlé hlavičky dvou zabitých bažantů.

„Pozoruj, milý Petře,“ řekl, „že tytéž neblahé, ba co dím: tytéž odpuzující, lidský rozum zneuctívající a do nebe volající události, jež se zběhly na pražském dvoře a které mě zasáhly sedmerým neštěstím, vám přišly k duhu, neboť vám dopomohly na svobodu. Ale tato rozdílnost našich údělů vám nemusí bránit v tom, abyste navázal, kde jste loni přestal, a abyste se k nám nanovo přidal. Prchám z této země domů, do své vlasti, a zvu vás co nejsrdčněji, abyste nás provázel.“

Tu máš, čerte, kropáč, pomyslně si Petr, zpražen, otrěsen ve všech svých nadějích. Oni prchají! Proč bych měl prchat s nimi, když mě nikdo nehoní?

„Vaše pozvání je mi velikou ctí, pane hrabě,“ řekl, „ale obávám se, že co bylo přiměřené mým dvanácti letům, když jsem se u vás stal panošem, je zcela nevhodné, když jsem už dospělý. Kromě toho stále ještě odmítám uznat onen článek dvorské etikety, který tvrdí, že královny nemají nohy, i když teď už snad na tom tolik nezáleží.“

„Opravdu, teď už na tom nezáleží,“ řekl hrabě. „A pokud jde o vaše skrupule, jež chápu a ctím, Petře z Kukaně, pak vezměte laskavě na vědomí, že to, co jsem řekl o sedmerém neštěstí, které mě stihlo, bylo míněno zcela vážně a doslova, neboť ten uzurpátor, který se zmocnil trůnu, ten barbar, který nerozumí obrazům a italské umění nerozezná od nizozemského, neboť obojí je mu dokonale lhostejné, uchvátil a zabavil, slovem: ukradl mi všechny statky, jichž jsem nabyl v této zemi, to pod směšnou záminkou, že obrazy, jimiž jsem obětavě opatroval hradní galerii, nebyly pravé. Jako by on to mohl poznat! Anebo máte snad, milý Petře, abych tu nemluvil zbytečně, nějaký jiný, přesný a rozumný záměr nebo cíl?“

Na to Petr, že záměr a cíl by tu byl, ale nikoli přesný, a snad ani ne rozumný. Vrací se do Prahy, aby se tam domohl toho, za čím směřoval už dříve, úspěchu, slávy a moci.

Hrabě Gambarini na něho hleděl se zřejmým údivem.

„To je u člověka vaší letory celkem pochopitelné,“ řekl. „Ale úspěchu, slávy a moci lze dosáhnout jen u dvora, a což vám není známo, co se na pražském dvoře semlelo?“

Petr odpověděl, že mu to je z doslechu dosti dobře známo. Jak se zdá, je tam blázinec. Ale právě v takovém blázinci se člověk, který ví, co chce, může snadno dostat nahoru.

Obdržev tuto odpověď, hrabě Gambarini, zdrženlivě se usmívaje, dal zavládnout chvíli zdvořilého mlčení, jaké nastává, když někdo ve společnosti řekne obzvláště ohromující hloupost.

„Zřejmě nevíte, o čem mluvíte, mladý muži,“ řekl pak. „Nahoru se nikdo nedostane bez cizí pomoci, i kdyby byl geniální a svatý, ani v blázinci ne. Až dosud jsem vám pomáhal já, pokud jste to ve své hrdosti připustil. Ale kdo vám pomůže teď? Kdo by se chtěl exponovat pro člověka, o kterém – pokud se na něj někdo ještě pamatuje – je známo, že byl chráněncem proskribovaného hraběte Gambariniho, který upadl v nemilost a byl vyštván ze země? Myslíte, že to je dobré doporučení k přístupu do nejvyšších kruhů? Z hlediska těch, kteří se dnes už dobrali nových pozic, jste prašivý, milý příteli, nadobro a beznadějně prašivý.“

Tento argument seděl jako rána bičem, Petrovi se rozšířily oči jase nového poznání.

„V Praze vám pšenice nepokvete,“ pokračoval hrabě, stále se jemně usmívaje, „a proto opětuji své pozvání: přidejte se k nám jako rovný k rovným, anebo, chcete-li, jako chudák – neboť soudím, že nic na světě vám nepatří – k chudákům.“

Sotva to dořekl, černý les, v němž se tento výjev odehrával, zavyl černým smíchem a z černého houští se vynořil, tak zmítán veselostí, že div nespadol z koně, lotr jako by ho vymaloval, s černým hadrem přes oko a vlčími špinavými zuby, a za ním se vyhrnuli na cestu vousatí chlapi, někteří na koních, někteří na svých, šerední, masní a ježatí, všichni po zuby ozbrojení a velmi, velmi veselí, bylo jich možná osm, snad deset, ne-li dvanáct, a pořád jich přibývalo.

„Jste chudý, velmožný pane, ale snad se u vás přece něco najde pro ubohé sirotky,“ řekl jezdec s hadrem přes oko, chechtaje se, ale byla to jeho poslední slova a poslední smích, neboť Petr, chvíli neváhaje, vytrhl obě pistole, které měl zastrčené v holstrách před sedlem, a střelil ho do prsou, a téměř současně vypálil druhou pistolí na banditu, který se k němu blížil odleva, v té chvíli už hrabě Gambarini strhl z ramene svou znamenitou pušku Broccardo a vystřelil do houští, z něhož právě vylézal chlap s křivákem mezi zuby, pak ji odhodil na zem, aby se

nezdržoval, a tasil, tasil také Petr, protal jinému lotrovi hrdlo a vrhl se jako smřt, přikrčen za šíjí svého koně, proti raubířům, kteří drželi bambitkami v šachu lidi z hraběcího doprovodu, propíchl jednoho, a uhnuv výstřelu, který mu nicméně ožehl tvář, vyrazil oko druhému jílcem svého kordu. Giovanni, rudý rozčilením a úzkostí, aby za svým obdivovaným přítelem nezůstal příliš pozadu, bodl svého koně a skokem se vrhl za Petrem, působivě mávaje rapírem, do krvavé šarvátky, jež se rozpoutala při pravém boku kočáru, když panáci v červených livřejích se konečně vzpamatovali z úleku a sáhli po bambitkách, jež měli nastrkané v sedlech.

Ach, co se tu dělo! Co všechno se může semlít v kratičkém čase! Jak popsat a obsáhnout chvíle, kdy se odehrává deset událostí současně, a všechny jsou důležité a rozhodující pro následující hodiny a dny a léta? Hle, tady Giovanni srazil pod kopyta svého koně pěšího lapku, který se právě rozpráhoval, aby vrazil Petrovi do zad hrot svého kopí, zatímco Matteo, vousatý muž z Tarenta, bezbranný, neboť už vypálil své pistole, rdousí loupežníka rovněž bezbranného, když byl upustil kord z poraněné ruky, a který se snaží levačkou proniknout převísem portýrova vousu, aby ho rovněž uchopil za chrtán, přičemž splašení oři obou škrtičů se vzájemně koušou vyceněnými tesáky, do toho třeskají výstřely a valí se kotouče štíplavého kouře a koně říčí a vzpínají se a mlátí do vzduchu kopyty, a tady opodál – co se tu děje opodál? Něco nade vše významného se děje tu opodál: hrabě Gambarini, útlý, ale statečný, brání se dvěma jezdci, kteří na něj útočí tureckými šavlemi, vede si znamenitě, je poraněn na levém rameni, ale zdá se, že lehce, neboť neustupuje, neochabuje, a Petr mu spěje na pomoc a doráží k němu právě ve chvíli, kdy hrabě vnořil jednomu z obou lotrasů svůj rapír do břicha, ale než jej vytáhl, dostal od druhého ránu nad pravý spánek a spadl z koně. Ale tu už Petr dokročí na lapku blýskavicí své zbraně a proklá ho skrznaskrz jako špikovačkou o zlomek vteřiny dříve, než Giovanni, který chce být při všem, přispěje k jeho boku, a nemoha už jinak pomoci, seskočí s koně a v láskyplné úzkostné horlivosti přiklekne k svému otci. V té chvíli boj, který před chvílí byl uveden nestoudným chechtotem lotrasů a dvěma výstřely Petrových bambitek, je už skončen, lapkové, kteří tu melu přežili, opět zmizeli v lese a stáhli se do svých páchnoucích doupat někde pod kořenem, ke svým ohryzaným kostem a pytlíkům naloupených dukátů a grošů, aby si lízali rány, proklínajíce své všivé, zatracené, nebezpečné, bez slávy a bez užitku řemeslo – je po všem, dobojováno, mrtví na cestě leží zticha a vítr opět poklidně šumí v korunách černého lesa.

Vítězství nad lotry bylo tak náhlé a tak skvělé, že kromě hraběte samého nikdo z jeho družiny neutřil ani škrábnutí. Když mu omyli a nouzově ovázali ránu,

jež se nezdála smrtelná, neboť mu nepronikla lebeční kostí, ale stačila, aby ho uvrhla do hlubokého bezvědomí, a když ho položili do kočáru, jak nejlépe bylo možno, na vaky, tlumoky a bedny, vydali se na další cestu v stejné formaci jako prve, jen s tím rozdílem, že v čele vedle Giovanniho místo hraběte jel Petr, který namísto aby pokračoval ku Praze, považoval za správné a samozřejmé, že raněného hraběte a Giovanniho ještě kousek nebo dva kousky cesty vyprovodí.

Postupovali velmi pomalu, aby otřesy kočáru neublížily raněnému, i nastal už večer, než vyjeli z černého lesa do širé krajiny, v oné podmračené prosincové době pusté a teskné a mrtvé, oživené jen rozptýlenými kotouči mlh, jimiž si pohrával vítr. K tomu začalo pršet – přšelo ne silně, ne slabě, přšelo jen tak, aby zlobilo. Petr občas slezl z koně a šel se podívat na hraběte, byl dosud bez sebe, ale mluvil, blouznil, vykřikuje neznámým italským dialektem jakési hněvivé protesty. Takto dorazili do vesnice, velmi dlouhé, roztažené podél cesty jednou řádkou stavení a zahrad, naštěstí byl tam dobrý starodávný hostinec s plápolajícím ohněm v krbu v šenkovní místnosti a s mateřsky úslužnou hospodskou, jež vidouc kočár s erbem na dvířkách a livrejované sluhy a raněného cizokrajného pána, div se nepřetrhla horlivostí a hned dala hraběte přenést do nejlepšího hostinského pokoje s postelí s nebesy a poslala pro ranhojiče, který prý ostává v sousední vesnici a výborně se zná v léčení úrazů a napravování zlomenin, současně zastává živnost bradýřskou.

Přijel na oslu, pozdě večer, když voda, již hostinská dala postavit na oheň, neboť ranhojiči a porodní báby se vždy dožadují horké vody, dvakrát vystydlá a dvakrát byla znovu uvedena do varu. Rána, prohlásil, když hraběte ohledal, není nebezpečná, ale horečka touto ránou vyvolaná je zhoubná, proto bude nutno nemocnému pustit žilou.

Učinil tak, a hraběti se vrátilo jasné vědomí, ale byl tak slabý, že když mluvil, stěží pohyboval jazykem. Podíval se smutně na oba mladé lidi, sedící u jeho postele, na Giovanniho a Petra, a řekl:

„Vím, že se nedostanu živ z této země, které jsem věnoval nejlepší léta svého života. Proto vás prosím, Petře, o poslední laskavost.“

„Mluvte,“ řekl Petr.

„Slibte mi, že Giovanniho nikdy neopustíte.“

„Proč to?“ řekl Petr. „Vím, že se co nejdřív zotavíte a za měsíc už o dnešní nehodě nebudete ani vědět.“

„Nevytácejte se,“ řekl hrabě. „Je to podruhé, co vás o něco prosím. Poprvé jste odmítl mé prosbě vyhovět, protože se přičila vaší hrdosti. Ale tentokrát vám nic nestojí v cestě.“

„Slibuji vám, že Giovanniho vyprovodím, bude-li třeba,“ řekl Petr. „Ale že ho nikdy neopustím, to nemůžu slíbit, protože i když jste tady, v Čechách, přišli o všechno, máte v Itálii bohaté statky, a já nechci vedle Giovanniho nadosmrtní žít jako jeho příživník.“

„Nebudete žít jako příživník, nýbrž jako Giovanniho bratr v nouzi,“ řekl hrabě. „Protože v Itálii nemáme nic, co by mělo cenu jediné vindry.“

Giovanni se zadíval na svého otce kulatýma očima.

„To není možné,“ řekl. „A co náš palác ve Strambě?“

„Už není náš,“ řekl hrabě. „Zabaven.“

„A naše dvory u Modeny? A naše doly?“

„Nejsou naše,“ řekl hrabě. „Prodal jsem je, když jsem se rozhodl, že se usadím v Praze.“

„Co nám tedy zbývá?“ zahořekoval Giovanni.

„Řekl jsem to, tuším, jasně: ani vindra,“ odpověděl hrabě. „Před lety jsem vyhověl císařově výzvě, abych přijel k pražskému dvoru, protože má loď, pyšný koráb Gambariniů, mou vinou se právě začínala potápět, a touto dobou už spočívá na dně mořském. Ale nejsem bez mocných a mohovitých příbuzných a přátel, na něž vám vydám doporučující listy, a protože svět je neklidný, jsem přesvědčen, že mladí a stateční lidé, kteří se umějí bít a střilet, jak jste to dnes dokázali, nakonec dojdou úspěchu a uplatnění. Teď už nepotřebuji nic než psací náčiní a pečetní vosk, abych ty listy mohl vyhotovit.“

Trvalo dlouho, než sehnali vše potřebné, a zdálo se, že hraběti se opět vrací horečka, neboť mluvil sice jasněji a silněji než prve, ale dech měl zrychlený, tvář zarudlou a oči se mu leskly.

„Především důtklivé varování,“ řekl. „Do všech měst italských můžete vstoupit, všude budete vítáni, neboť jméno Gambarini má dobrý zvuk, jen jednomu se vyhněte na sto honů, je-li vám život milý. Je to tvoje rodné město, Giovanni, Stramba.“

„Proč? Co nám hrozí ve Strambě?“ podivil se Giovanni.

„Mám tam nepřítele, vůči kterému jsem se provinil hůř než zle,“ řekl hrabě. „Je to vládce Stramby, vévoda Tankred.“

„Strýček Tankred?“ řekl Giovanni nechápavě. „Ale ten je přece hodný!“

„Nepřítel,“ opakoval hrabě Gambarini, oddechuje jako po rychlém běhu. „Přísahal mi pomstu, a já přiznávám, že jeho hněv je spravedlivý, a vím, že za těch několik let, jež jsem strávil v cizině, se neutišil a že se obrátí na tvou hlavu, Giovanni, když mu padneš do rukou. Ale teď, Petře, vezměte pero a pište.“